

Пивовар Ю. І., к.ю.н., доцент,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

Пивовар І. В., к.ю.н.,
Інститут кримінально-виконавчої служби,
Державна пенітенціарна служба України, м. Київ

ПРАВОВИЙ СТАТУС НАЦІОНАЛЬНОГО БЮРО З РОЗСЛІДУВАННЯ АВІАЦІЙНИХ ПОДІЙ ТА ІНЦИДЕНТІВ З ЦИВІЛЬНИМИ ПОВІТРЯНИМИ СУДНАМИ В АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОМУ МЕХАНІЗМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Економічні й політичні перетворення в сучасній Україні вимагають вже сьогодні нагального перегляду функцій й призначення низки державних інстанцій, що в тій чи іншій мірі беруть участь у державному адміністративно-правовому механізмі забезпечення безпеки цивільної авіації.

Одним з таких суб'єктів є Національне бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами (далі – Бюро).

Слід зазначити, що даний суб'єкт був створений на виконання вимог Конвенції про Міжнародну цивільну авіацію (ст. 26) [1] та Повітряного кодексу України (ст. 9) [2] лише два роки тому (у березні 2012 року) й основним його призначенням стало розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами і літальними апаратами України та іноземними цивільними повітряними суднами, які сталися на території України, а також порушення вимог щодо використання повітряного простору України (далі – розслідування) [2].

Разом з тим, аналіз результатів роботи Бюро [3] та правової бази його діяльності вказують на необхідність вивчення його правового статусу з метою виявлення недоліків організаційно-правового характеру та відповідності меті створення.

Вирішуючи вказані завдання, передусім варто зауважити, що при покладанні державою на цей суб'єкт таких важливих завдань, його організаційною формою залишається – «установа консультативного типу». Як зазначено в статті 9 ПК України та пп. 2, 3 Положення про Бюро дана юридична особа є державною спеціалізованою експертною установою, що перебуває в управлінні КМ України [2; 4]. На консультативний тип цієї установи вказують зокрема особлива процесуальна форма проведення службових розслідувань, оформлення їх результатів, а також наслідки їх проведення. Так, по-перше, розслідування за формою та змістом є технічним дослідженням (п. 1 ст. 119), за результатами якого Бюро не має права приймати рішення про вину чи відповідальність юридичних або

фізичних осіб; по-друге, документальною формою результатів розслідування є висновок (звіт) та рекомендації щодо усунення причин події, виявлених у процесі розслідування, і недопущення їх у майбутньому; по-третє, звіт та матеріали розслідування не можуть використовуватися адміністративними, службовими, прокурорськими, судовими органами, страховиками для встановлення вини або відповідальності.

Разом з тим, на публічну природу даного Бюро та його діяльності вказують: 1) пряме підпорядкування вищому органу виконавчої влади та законодавче виключення можливості підпорядкування даного Бюро Державній авіаційній службі України; 2) джерела фінансування діяльності Бюро – Державний бюджет України та інші джерела, прямо передбачені законом; 3) законодавче зобов'язання Бюро щодо проведення розслідувань усіх авіаційних подій, серйозних інцидентів, інцидентів, надзвичайних подій та пошкоджень повітряних суден на землі, що сталися на території України, а також порушень порядку використання повітряного простору України; 4) виключно урядова регламентація порядку та правил проведення технічних розслідувань авіаційних подій, серйозних інцидентів, інцидентів, надзвичайних подій та пошкоджень повітряних суден на землі. Щодо цього положення слід указати на існуючу колізію норм різних за юридичною силою правових актів. Так, п. 2 ст. 119 ПК України норма закону чітко закріплює цей обов'язок за КМ України, тоді як п. 4.10.128 Указу Президента України № 581/2011 право на затвердження правил розслідування авіаційних подій і інцидентів закріпив за Мінінфраструктури [5]. Для усунення наведеної правової колізії убачається необхідним виключити останню норму з відповідного підзаконного правового акту; 5) ведення централізованого на загальнодержавному рівні обліку авіаційних подій, серйозних інцидентів, інцидентів, надзвичайних подій та пошкоджень повітряних суден на землі, включаючи ті, що сталися з іноземними повітряними суднами на території України та українськими повітряними суднами за межами України. В даному контексті слід звернути увагу на наявне протиріччя правових норм щодо встановлення гарантій незалежності Бюро від Державіаслужби при здійсненні цієї облікової діяльності. Так, з одного боку, статтею 9 ПК України визначено, що Бюро не може бути у підпорядкуванні чи іншим чином залежати від Державіаслужби, з іншого – статтею 21 Кодексу закріплено, що перелік подій та обсяг інформації щодо безпеки в галузі цивільної авіації, які підлягають обов'язковому сповіщенню суб'єктами авіаційної діяльності, аналізу та/або розслідуванню, а також встановлює порядок сповіщення, розгляду отриманої інформації, її аналізу та вжиття відповідних заходів уповноважена визначати саме Державіаслужба [2]. Видається, що в даному

питанні необхідно чітко визначитись на державному рівні й внести відповідні поправки.

В результаті узагальнення наведених характеристик доходимо підготовчого (але не остаточного) висновку про необхідність перегляду правового статусу досліджуваного Бюро в адміністративно-правовому механізмі забезпечення безпеки цивільної авіації, змінивши його організаційну форму зі спеціалізованої експертної установи на спеціалізований державний орган, доповнивши необхідним комплексом владних повноважень та відповідальністю.

Література

1. Про міжнародну цивільну авіацію: Конвенція 1944 р. [набуття чинності для України: 09.09.1992 р.] // Офіційний вісник України. – 2004. – 22 жовтня. – 2004. – № 40. – Ст. 2667. – С. 195.

2. Повітряний кодекс України: Закон України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI // Голос України. – 2011. – 18 червня. – № 110.

3. Аналіз стану з безпеки польотів за результатами розслідування подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами України, що сталися у І пів. 2014 року: [13.08.2014 р. № 3.1-6А] / Національне бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами. – К., 2014. – 31 с.

4. Про утворення Національного бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами: постанова Кабінету Міністрів України від 21.03.2012 № 228 // Урядовий кур'єр. – 2012. – 11 квітня. – № 66.

5. Про Положення про Міністерство інфраструктури України: Указ Президента України від 12.05.2011 № 581/2011 // Урядовий кур'єр. – 2011. – 25 травня. – № 93.

УДК 657.6

Прекрасна О. І., начальник юридичного відділу ТОВ «ФРЕШ СТУДІЯ»,
судовий експерт з економічних експертиз, м. Чернігів

Пивовар Ю. І., к.ю.н., доцент,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО АУДИТУ В ДЕРЖАВНІЙ АВІАЦІЙНІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Згідно з оновленим Положенням про Державну авіаційну службу України, прийнятим 8 жовтня 2014 року [1], призначення та роль цього центрального органу виконавчої влади в державному апараті країни набули